

Talepapir

Anledning	Besvarelse af samrådsspørgsmål G
Dato / tid	24. april 2019, kl. 11-12.
Talens varighed	Ca. 10 min.
Sted	Udvalget for Landdistrikter og Øer

Det talte ord gælder

Samrådsspørgsmål G

"BT, Nordjyske og netmediet NB-økonomi har i en række artikler afdækket, at Gentofte og Frederiksberg, som er to af landets rigeste kommuner og beliggende i hovedstadsområdet, får 300 mio. kr. via det såkaldte befolkningstilbagegangskriterium i udligningsordningen, selvom de to kommuner "dybest set ikke har en befolkningstilbagegang", som ministeren selv har udtalt til Nordjyske den 23. marts 2019, og pengene er tiltænkt særlig udfordrede yderkommuner. Ministeren bedes i den forbindelse redegøre for følgende:

a) Kan ministeren komme med en afklaring af, hvorvidt de to hovedstadskommuner ville være berettiget til de 300 mio. kr. i udligning, hvis de havde foretaget korrekt registrering i CPR i stedet for at foretage alle registreringerne i 2017-2018?

b) Mener ministeren, det er rimeligt, at yderkommuner som Bornholm, Lolland m.fl. sammenlagt står til at miste 300 mio.

kr., alene fordi de to hovedstadskommuner ikke har foretaget en korrekt registrering i CPR?

c) Hvornår blev ministeren bekendt med sagen, og hvad har ministeren gjort for at rette op på problematikken?

d) Vil ministeren tage initiativ til, at de 300 mio. kr. kommer til at gå til de yderkommuner, som puljen til compensation for befolkningstilbagegang oprindeligt er tiltænkt? Og vil ministeren kompensere de yderkommer, der står til store tab som følge af, at Gentofte og Frederiksberg også får del i pengene bag kriteriet for befolkningstilbagegang?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Magnus Heunicke (S) og Lea Wermelin (S).

[Indledning med ramme for den kendte problemstilling, der ligger til grund for spørgsmålet]

- Jeg vil gerne starte med udgangspunktet for dette samråds spørgsmål, da de bygger på en forkert præmis.
- Spørgsmålene tager udgangspunkt i en kendt problemstilling vedrørende kriteriet *Beregnet årlig nedgang i befolkningstallet* i udligningen.
- Finansieringsudvalget har i sin seneste rapport fra februar 2018 påvist, at der er tale om et ustabilt kriterium, der kan give utilsigtede og u hensigtsmæssige udsving i den enkelte kommunes udligningsbeløb fra det ene år til det andet.
- Regeringen foreslog derfor også som led i et samlet forslag til ændringer i udligningen i foråret 2018 ændringer i kriteriet, så det blev mere stabilt.
- Men regeringen måtte konstatere, at der ikke var politisk opbakning til at gennemføre ændringer i udligningen inden det kommende Folketingsvalg.
- Kriteriet har fået en u hensigtsmæssig stor betydning for kommunernes udligningsbeløb, og det har tilsyneladende medvirket til, at flere kommuner ser ud til at "optimere" deres registreringer for at øge deres udligningstilskud.
- Som jeg understregede ved høringen i Social-, Indenrigs- og Børneudvalget den 6. februar 2019 er det stærkt bekymrende, når det ser ud til, at et stigende antal kommuner bruger ressourcer på gennem deres registreringer at påvirke de statistikker, som udligningen bygger på. Det gælder kommuner over hele landet – bl.a. med bistand fra et konsulentfirma, hvor for eksempel Lolland og Bornholms Kommuner er kunder.
- På den baggrund er der under Finansieringsudvalget igangsat en undersøgelse af kommunernes registreringer med henblik på at pege på, om der er behov for at sætte ind – eventuelt også fra politisk hold.

- Hjørring Kommune har specifikt ønsket at sætte fokus på forsinkede registreringer af udrejste udlændinge i Frederiksberg og Gentofte Kommuner. De har derfor skrevet til mig om spørgsmålet – samtidig med at de har formidlet deres opfattelse til pressen.
- Ministeriet har sendt materialet til Frederiksberg og Gentofte Kommuner med henblik på deres kommentarer, og de har blankt afvist anklagerne fra Hjørring Kommune.
- Det er nu heller ikke ministeriets umiddelbare vurdering, at materialet kan bruges til, at konkludere at de to kommuner ikke har haft en befolkningstilbagegang.
- Jeg vil også understrege, at der ser ud til at have været en udfordring med forsinkede registreringer af udrejste udlændinge i flere kommuner – det gælder fx i Hjørring selv, Norddjurs, Esbjerg og Holbæk Kommuner.
- Disse oplysninger er selvfølgelig givet videre til Finansieringsudvalget, så det kan indgå i det videre arbejde.
- Spørgsmålet tager imidlertid udgangspunkt i, at jeg skulle have konkluderet, at der ”dybest set ikke er tale om befolkningstilbagegang” i Frederiksberg og Gentofte. Det er ikke tilfældet.
- Jeg kan på nuværende tidspunkt kun forholde mig til, at der er en generel problemstilling med tegn på, at flere kommuner søger at indtægtsoptimere gennem deres registreringer, og et særligt problem med befolkningstilbagegangskriteriet.
- Det finder jeg bekymrende, og derfor har jeg også handlet på det.

[Om bestemte kommuners registreringer i folkeregistret]

a) Kan ministeren komme med en afklaring af, hvorvidt de to hovedstadskommuner ville være berettiget til de 300 mio. kr. i udligning, hvis de havde foretaget korrekt registrering i CPR i stedet for at foretage alle registreringerne i 2017-2018?

- Spørgsmålene tager udgangspunkt i, at man kan konkludere om to bestemte kommuner ud fra et par tabeller fra Hjørring Kommune. Det kan man som nævnt ikke.
- Jeg vil også gerne understrege, at Finansieringsudvalgets undersøgelse ser på kommunerne bredt set.
- En rapport fra Implement har også allerede dokumenteret, at sene registreringer af udvandrede i CPR-registret ser ud til at være et problem i mange kommuner over hele landet.
- Så de her problemer kan ikke isoleres til to kommuner i hovedstadsområdet – sådan som nogle kan have en interesse i at give et indtryk af.
- Jeg kan også oplyse, at ministeriet i det hele taget ikke på nuværende tidspunkt har taget stilling til kvaliteten af det datagrundlag, der foreligger på nuværende tidspunkt for folketallet pr. 1. januar 2019. Det afventer Finansieringsudvalgets undersøgelse.
- Det er således også af flere grunde alt for tidligt at regne på kommuners tilskud i 2020.

[Om kompensation til Bornholms og Lolland Kommuner]

b) Mener ministeren, det er rimeligt, at yderkommuner som Bornholm, Lolland m.fl. sammenlagt står til at miste 300 mio. kr., alene fordi de to hovedstadskommuner ikke har foretaget en korrekt registrering i CPR?

- Som nævnt er det for tidligt at regne på kommuners tilskud for 2020, og der er ikke ud fra materialet fra Hjørring Kommune belæg for at konkludere, at to kommuner i hovedstadsområdet ikke har haft befolkningstilbagegang.
- Men vi kan blive enige om, at befolkningstilbagegangskriteriet har fået en uhensigtsmæssig betydning for kommuners udligningsbeløb. Det er ikke rimeligt.
- Problemet er som nævnt allerede dokumenteret af Finansieringsudvalget, og det indgik i sidste års

udligningsforhandlinger, som bl.a. Socialdemokratiet deltog i. Men det lykkedes ikke med at finde enighed om en aftale.

- Det kunne ellers have modvirket, at kriteriet giver anledning til så store udsving i kommuners udligningsbeløb fra det ene år til det andet.
- Problemet er særligt en stigning i kriteriets såkaldte enhedsbeløb. Det vil sige det beløb, der i kriteriet er knyttet til hver fraflyttet borger i opgørelsen af udgiftsbehovet.
- Ved udmeldingen af tilskud og udligning for 2019 steg enhedsbeløbet pr. fraflyttet borger i kriteriet fra ca. 110.500 kr. for 2018 til ca. 162.800 kr. for 2019. Og i 2016 udgjorde det ca. 59.400 kr.
- Den store stigning skyldes, at flere kommuner på grund af en mere gunstig befolkningsudvikling er ”faldet ud af kriteriet”. Fra 2016 til 2019 er antallet af kommuner, som er omfattet af kriteriet, således faldet fra 42 til 24 kommuner. Flere af disse kommuner har på den baggrund oplevet et stort tab fra det ene år til det næste.
- For en række kommuner, som stadig opfylder kriteriet, har det stigende enhedsbeløb omvendt givet en stor gevinst i udligningen. Det gælder ikke mindst Lolland Kommune. Lolland Kommune havde fx fra 2018 til 2019 en vækst i indtægterne fra tilskud og udligning på ca. 90 mio. kr., hvoraf omkring 50 mio. kr. kan henføres til netop befolkningstilbagegangskriteriet.
- Bornholms Kommune har også haft fordel af det stigende enhedsbeløb. Kommunens antal fraflyttede i kriteriet er halveret over årene 2016-2019, men det er blevet opvejet af det stigende enhedsbeløb.
- At kriteriets enhedsbeløb er blevet alt for højt, kan vi også se ved, at der er kommuner, der begynder at være optaget af at undgå tilflytning af borgere – bl.a. på baggrund af analyser fra konsulentfirmaet Dataproces, som bl.a. Lolland og Bornholms Kommuner som nævnt samarbejder med.

- Fx har Lolland Kommune sendt mig beregninger på, hvor meget den kunne tjene på kriteriet, hvis kommunen ikke havde haft den tilflytning, den har haft.
- Jeg har endda hørt, at der under kommunernes egen landsforening, KL, udbydes kurser om såkaldt ”procesoptimering” af udligning med programpunktet ”Er en positiv befolkningsudvikling altid positiv?”.
- Havde vi haft et retfærdigt og velfungerende udligningssystem, havde vi ikke haft en sådan stigning i enhedsbeløbet – og så ville Bornholms- og Lolland Kommuner have fået langt mindre i tilskud via befolkningstilbagegangskriteriet.
- Jeg vil råde kommuner som bl.a. Lolland og Bornholms Kommuner til ikke at basere deres budgetlægning på fortsat vilde udviklinger i dette kriterium – og i øvrigt at afvente et mere samlet billede af kommunernes økonomi for 2020.
- Når vi på den anden side af tilskudsudmeldingen for 2020 har et bedre billede af den enkelte kommunes samlede økonomi for 2020, vil jeg som vanligt gerne mødes med de kommuner, der måtte have behov for at drøfte eventuelle udfordringer.

[Om regeringens forslag til ændringer i udligningen i foråret 2018]

c) Hvornår blev ministeren bekendt med sagen, og hvad har ministeren gjort for at rette op på problematikken?

- Befolkningstilbagegangskriteriet blev indført med virkning fra 2007 og fik sin nuværende udformning med S, RV og SF-regeringens aftale med Enhedslisten om justeringer i udligningssystemet i 2012.
- Hvad har denne regering så gjort?
- Som jeg indledte med, har regeringen som led i sit samlede forslag til ændringer i udligningen i foråret 2018 foreslået ændringer i befolkningstilbagegangskriteriet, så det bliver mere stabilt – bl.a. ved at fastlåse enhedsbeløbet.

- Det var der som bekendt ikke opbakning til i Folketinget.
- Jeg har også reageret på de tegn, som ministeriet har set på en uhensigtsmæssig adfærd i forhold til kommunernes registreringer ved at igangsætte en undersøgelse under Finansieringsudvalget, som vil skulle pege på et eventuelt behov for tiltag.
- Som ansvarlig minister for CPR-registret er jeg naturligvis meget optaget af, at registreringerne i systemet har den fornødne kvalitet. Derfor har jeg netop i et brev til alle kommuner understreget, at det er deres ansvar. Jeg har også så klart som overhovedet muligt tilkendegivet, at alle kommuner fremover skal foretager løbende kontrol med bopælsregistreringen i CPR – herunder med fokus på udrejste udlændinge. Samt bedt om at alle kommuner senest 1. oktober får rettet op på eventuelle efterslæb i den løbende kontrol.
- Det er også fortsat min holdning, at befolkningstilbagegangskriteriet bør ændres, så hver fraflyttet person ikke kan få så stor betydning for kommunernes udligningsbeløb, at det giver store udsving i tilskud og skævvrider kommuners incitamenter.

[Om kompensation og om omfordelingen i udligningen]

d) Vil ministeren tage initiativ til, at de 300 mio. kr. kommer til at gå til de yderkommuner, som puljen til kompensation for befolkningstilbagegang oprindeligt er tiltænkt? Og vil ministeren kompensere de yderkommuner, der står til store tab som følge af, at Gentofte og Frederiksberg også får del i pengene bag kriteriet for befolkningstilbagegang?"

- Nu er det ikke, fordi der mangler kompensationsordninger. Jeg kan i flæng nævne to overgangsordninger for tab ved opdateringer af grundlaget for udligningen, ekstra tilskud til vanskeligt stillede ø-kommuner – og hertil kan nævnes det ekstraordinære finansieringstilskud. Så alle kommuner har allerede fået del i et eller andet ekstra tilskud.

- Med fare for at gentage mig selv må jeg til dette sidste spørgsmål også understrege, at det er for tidligt at regne på kommuners tilskud for 2020, og at der er ikke ud fra materialet fra Hjørring Kommune er belæg for at konkludere, at to kommuner i hovedstadsområdet ikke har haft befolkningstilbagegang.
- Når vi opdaterer udligningen er der en række parametre, som kan udvikle sig i begge retninger for den enkelte kommune. Så jeg vil gerne advare mod den her tendens til i kommuner, pressen mv. at fokusere så meget på løsrevne virkninger af enkelte kriterier.
- For den enkelte kommunes økonomi vil det afgørende være den samlede udvikling i kommunens indtægter fra tilskud og udligning og fra skat. De kendes ikke endnu, men når de gør, er der desuden mulighed for, at det kan indgå i vurderingen af særtilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner.
- Og jeg vil også gerne i denne sammenhæng minde om, at vi – uanset de kendte problemstillinger - har et udligningssystem, som samlet set er til stor gevinst for de kommuner, som har det svageste økonomiske grundlag.
- Udligningen omfordeler i 2019 ca. 18 mia. kr. mellem landets kommuner. 14 mia. kr. flyttes fra hovedstadsområdet til landet øvrige kommuner - ikke mindst til landets yderkommuner. Og omfordelingen er steget år for år.
- Bare for at illustrere betydningen af udligningen for kommunernes økonomi kan jeg nævne, at der uden udligning ville være en forskel i den højeste og laveste kommuneskat på næsten 33 procentpoint. I dag er forskellen på omkring 5 procentpoint.
- For de kommuner, der har været i fokus i dette samråd gælder, at Lolland Kommune ville skulle øge deres udskrivningsprocent med mere end 15 procentpoint og Bornholms Kommune med næsten 7 procentpoint. Gentofte

og Frederiksberg Kommuner ville omvendt kunne sænke deres udskrivningsprocent med mere end hhv. 13 og 7 procentpoint.

[Afslutning]

- Her afslutningsvist vil jeg sige, at jeg ser frem til, at Folketingets partier mødes til oktober, hvor regeringen igen vil indbyde til forhandlinger om udligningssystemet.